

АРХІТЕКТУРНЕ ФОРМУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОГО МІСТЕЧКА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто різноманітність композиційних архітектурно-містобудівних форм студентського містечка (кампуса) з визначенням основних його складових. Розглянуто архітектурно-просторові рішення будівель студентського житла та поєднання з інфраструктурними об'єктами кампуса, виділено основні композиційні елементи для комфортного перебування та життя студентів.

Ключові слова: кампус, простір, композиційне рішення, архітектурно-просторові рішення, житло.

Abstract

The variety of compositional architectural and town-planning forms of the campus with the definition of its main components is considered. Architectural and spatial solutions of student housing buildings and combinations with campus infrastructure facilities are considered, the main compositional elements for comfortable stay and life of students are identified.

Key words: campus, space, compositional solution, architectural and spatial solutions, housing.

Вступ

Архітектурно-художня композиція студентського містечка (кампус) багато в чому визначається архітектурно-містобудівною ситуацією та характером ландшафтно-природного оточення. Проте, масштаб обсягу, функціональна специфіка та соціальна «природа» споруди дозволяють композиційно та структурно виділити його із системи навколишнього простору, не забуваючи про образну адаптивність до нього.

Різнманітність композиційних архітектурно-містобудівних форм може бути зведено до чотирьох загальних типів:

- компактні,
- протяжні,
- розчленовані,
- розосереджені.

В основі їх лежать чотири типи планувальної організації просторів:

- центрична (радіальні, кільцеві, секторні),
- мережна (лінійні, решітчасті, ортогональні),
- розгалужена,
- вільна.

Однак, при всьому різноманітті композиційних рішень та типів планувальної організації має бути забезпечена єдність форм і просторова цілісність обсягу [1].

Результати дослідження

Кампус - структура, що динамічно розвивається. У зв'язку з цим розроблене при проектуванні композиційне рішення має бути одночасно гнучким (відкритим до трансформації та зростання), і, в той же час, завершеним на кожному етапі його функціонування. При проектуванні мають бути передбачені «точки зростання» та напрями розвитку. Всі елементи кампуса повинні бути логічно зв'язані в єдиний організм. Цілісність комплексу досягається за допомогою чіткої організації простору, обґрунтованих та ясних композиційних, функціональних та візуальних зв'язків його елементів та частин, встановлення просторової ієрархії форм і логікою просторового формування структури обсягу.

Слід, наскільки можна, об'єднувати будівлі подібного функціонального призначення у групи. Зони

спілкування, дозвілля та обслуговуючої інфраструктури слід розташовувати якомога ближче до ядра комплексу, а житлові зони - в віддаленій, «тихій» частині. Композиційним центром комплексу чи окремих його частин повинні виступати найзначніші будинки.

Зв'язки на території кампуса мають бути переважно пішохідними та велосипедними. Пішохідний рекреаційно-комунікаційний простір має бути об'єднуючим у композиції комплексу. Слід максимально розділяти пішохідно-велосипедні та автомобільні потоки. Наскрізнi транспортні потоки біля кампуса небажані [2].

Архітектурно-просторові рішення будівель студентського житла можуть формуватися різноманітними за структурою, композицією та естетикою образу, однак будуються на основі гармонії з природним оточенням та єдності з навколишнім архітектурно-містобудівним середовищем. Для комплексів ВНЗ, розташованих поза урбанізованими територіями, можливе поєднання середньо-поверхової та малоповерхової забудови. В архітектурі комплексів для високо урбанізованого середовища можна використовувати багатоповерхову забудову.

Архітектурно-просторові рішення будівель студентського житла композиційно мають бути корисні. Загальні простори повинні мати обґрунтоване функціональне членування, бути зручними для експлуатації групами студентів різної кількості, вони мають бути багатофункціональними та інтерактивними [3].

Специфіка науково-освітньої праці визначає вимоги до форм просторів для занять, відпочинку та міркувань. Тому тут найбільш доцільно використовувати форми які мають нюансне і навіть тотожне ставлення. Такі форми найбільшою мірою сприяють концентрації уваги, усидливості та, зрештою, ефективності роботи. А приміщення та відкриті простори для дозвілля та спілкування студентів повинні бути насичені контрастними формами та колористичними рішеннями, що народжують динамічні асоціації – ці якості простору необхідні для психологічного відпочинку від монотонної розумової праці та властивої йому вимушеної недостатності рухової активності.

Житлові приміщення та їх групи мають бути об'єднані загальними інтерактивними просторами для дозвілля, спілкування, науково-дослідних та навчальних заходів, занять спортом.

При цьому основний акцент повинен бути зроблений не тільки на функціональну якість житлової одиниці студентського житла та на організацію її простору, а й на соціальний благоустрій житлового середовища загалом, що вимагає вдосконалення як обслуговуючої інфраструктури, так і композиційно-естетичних аспектів суспільних просторів .

В архітектурно-просторовій організації будівель та комплексів має бути відображена важлива особливість молодіжного контингенту – рухливість, активність та витривалість. Ця особливість, з одного боку, дає велику свободу архітектору, так як молодь набагато легше сприймає різні трансформовані середовища, долають підйоми та спуски (сходи, пандуси), здатні легко використовувати елементи меблів і обладнання, що трансформуються, а також елементи інтер'єру, розташовані поза ергономічно-комфортними зонами (наприклад, полиці та шафи, розташовані вище або нижче рекомендованих меж). З іншого боку, підвищена активність молоді призводить до інтенсивного зношування обладнання та елементів облаштування будівель та споруд, що потребує обліку при проектуванні. Так наприклад, студенти часто спираються (або навіть сидять) на перилах та підвіконнях, що повинно враховуватися як з точки зору зносу цих елементів, так і з точки зору безпеки. Іншим прикладом служить використання елементів меблів та обладнання великою кількістю людей, ніж це передбачено, що тягне за собою підвищення навантаження на конструкції.

На закінчення необхідно відзначити особливу важливість естетичного впливу архітектури студентського житла на формування особистості та її смаків у завершальний період формування ціннісних орієнтацій індивіда – 18-25 років, що припадає на час навчання у ВНЗ [4].

.....

Висновок

Визначено специфіку архітектурно-просторових рішень будівель студентського житла з урахуванням особливостей молодіжного контингенту та характеру науково-освітньої праці.

Розглянуто класифікацію об'єктів студентського житла за характерними типологічними ознаками: характером організації планувальної одиниці, характером просторово-композиційного формування, ступенем самостійності, об'ємно-планувальною структурою, територіальним розташуванням, характером територіально-просторового формування, розміром території та на основі особливостей контингенту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальский Л. М., Ковальська Г.Л. Архітектура вищих навчальних закладів. Університети 3-го тисячоліття. К. Основа, 2011. 256 с.
2. Кашенко Т. О., Осіпова А. Ю. Особливості функціонально-планувальної організації університетських гуртожитків. *Архітектурний вісник КНУБА*. №16 (2018). С. 494 -501.
3. Ковальська Г.Л., Соколова Ю.В. Функціонально-планувальна структура територій закладів освіти. *Scientific Journal «ScienceRise»*, № 1(3), 2014. С. 7-10.
4. Агранович-Пономарева Е., Мазаник А., Токаюк А., Жарновецька Я.Ц. Дом для студента - Официальное издательство Белостокской политехники, 2017.

Остапчук Дмитро Олександрович — студент групи БМ-21м, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: dimaostapchuk00@gmail.com

Рундюк Світлана Володимирівна — кандидат технічних наук, доцент кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: rundyksv@gmail.com

Ostapchuk Dmytro — student of BM-21m group, Faculty of Construction, Heat Engineering and Gas Supply,, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: dimaostapchuk00@gmail.com

Svitlana Ryndiuk — PhD, docent of Department of Construction, Municipal Economy and Architecture, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: rundyksv@gmail.com